

Блажени Августин

Омилија на 1 Јн 1,1-2,11

„Што бјеше од почетка, што смо чули, што смо видјели очима својима, што сагледасмо и руке наше опипаше, о Логосу (Ријечи) живота“ (1 Јн 1,1).

Не би руке могле да опипају реч да сама Реч не постаде тело и настани се међу нама. Ова Реч, која постаде тело да је руке наше могу опипати, доби почетак по телу од Дјеве Марије; али тада не доби свој почетак као Реч, јер читамо: „Што бјеше од почетка.“

Посланицу потврђује Јеванђеље из којег већ чусте: „У почетку бјеше Ријеч, и Ријеч бјеше у Бога, и Ријеч бјеше Бог“ (Јн 1,1). Неко може схватити „Ријеч живота“ као говор о Христу, а не као истинско тело Христово које руке опипаше. Али види шта следи: „И Живот се јави“ (1 Јн 1,2). Христос је, дакле, Реч живота. Како се „јави“? Он беше од почетка, али се не беше јавио човеку мада се јављао анђелима који се Њим хранише као сопственим Хлебом. Али читамо да „хљеба анђелскога јеђаше човјек“ (Пс 78,25). Сам Живот се јави у телу, тако да оно што се може видети само срцем тим јављањем постаде доступно и очима, ради исцељења срца. Само срцем се Реч може видети: тело се види телесним очима. Знамо како да видимо тело, али не и како да видимо Реч: Реч постаде тело које можемо да видимо, тако да срце, којим треба да гледамо Реч, може бити исцељено.

„И видјели смо, и свједочимо“ (1 Јн 1,2) – видели, то јест, као јављено, и то јављено на светлости овога сунца. Сунчев Творац се може видети само на светлости тог истог сунца јер „сунцу је поставио стан на њима; и оно излази као женик из ложнице своје, као јунак весело тече путем“ (Пс 19,4-5). Онај који беше пре сунца које је створио, пре Данице и свих звезда, пре свих анђела, истински Творац (јер све кроз њега постаде, и без њега ништа не постаде што је постало), да би Га могле гледати телесне очи које гледају сунце, постави стан свој на сунцу, тј. показа своје тело на сунчевој светлости: Женикова ложница беше Дјевина утроба, где се сјединише Женик и Невеста, Реч и тело. Писано је: „И биће двоје једно тијело“ (Пост 2,24) или, како Господ рече у Јеванђељу, „тако да нису више двоје, него једно тијело“ (Мт 19,6). Тако дивно Исаија двоје чини једним када говори о Христу: „Као кад женик намјести накит и као кад се невеста уреси уресом својим“ (Ис 61,10). Онај који говори чини себе и Жеником и Невестом, будући да они нису двоје већ једно тело, јер „Ријеч постаде тијело и настани се међу нама“ (Јн 1,14). Када се том телу придружи и Црква, онда је то читав Христос, и Глава и Тело.

„И видјели смо, и свједочимо, и објављујемо вам Живот вјечни, који бјеше у Оца и јави се нама; што смо видјели и чули објављујемо вама“ (1 Јн 1,2-3).

Они су видели самог Господа у телу и чули су речи уста Његових и објавише Га нама. И ми чусмо, али не видесмо. Да ли смо мање срећни од њих, који и видеше и

чуше? Не, јер се даље каже: „Да и ви с нама имате заједницу“ (1 Јн 1,3). Они су видели, али ми нисмо; ипак, ми смо њихови заједничари у истој вери. Беше и међу њима један који виде а не поверова, па хтеде да додирне пре но што поверује, рекавши: „Ако не видим на рукама његовим ране од клинова, и не метнем прст свој у ране од клинова, и не метнем руку своју у ребра његова, нећу вјеровати“ (Јн 20,25). Тако Онај који се увек даје на гледање анђелима дозволи и да Га у једном тренутку додирне рука човечија; Њега тај ученик додирну и узвикну: „Господ мој и Бог мој!“ Додирнувши човека, он исповеди Бога. А Господ, ради нас који Га не можемо рукама опипати јер седи на небесима, али који Га можемо додирнути вером, рече Томи: „Зато што си ме видио, повјеровао си; блажени који не видјеше а вјероваше“ (Јн 20,29).

Ми смо они који се овде описују. Примимо, дакле, благослов који је Господ обећао: верујмо у оно што не видесмо јер нам то објавише они који видеше.

„Да и ви с нама имате заједницу“ (1 Јн 1,3). Можете помислити да није ништа посебно имати заједницу са људима. Али видите шта следи: „А наша заједница је са Оцем и са Сином његовим Исусом Христом. И ово вам пишемо да радост наша буде потпуна“ (1 Јн 1,3-4). Ова пуноћа радости је у заједници, у милости, у самом заједничењу.

„И ово је обећање које смо чули од њега и јављамо вама, да је Бог свјетлост, и таме у њему нема никакве“ (1 Јн 1,5). Светлост и тама о којима се овде говори не односе се на наше телесне очи. Као што Бог превазилази творевину, као Творац оно што је створио, као што сама Мудрост превазилази оно чему је Мудрост дала живот, тако и светлост мора да превазилази све остало. Можда ћемо се приближити тој светлости ако знамо шта је она и ако станемо пред њу да нас може просветлити. Сами по себи, ми смо тама: просветљени оном светлошћу, и ми можемо постати светлост: она нас неће збунити јер ми сами себе збуњујемо. Збуњујем сам себе јер сам грешан; не бити збуњен светлошћу значи бити просветљен њоме. Човек који зна да је помрачен грехом и који жуди за просветљењем приближава се овој светлости. Као што се каже у Псалму: „Који у њега гледају просвијетљују се, и лица се њихова неће постидјети“ (Пс 34,5). Светлост те неће постидити ако ти покаже твоју ружноћу, а та ће те ружноћа толико увредити да ћеш схватити лепоту светлости.

Да ли смо пребрзо изложили оно што имамо рећи? Видећемо даље. Сетите се речи које раније помену смо: „Да и ви с нама имате заједницу, а наша заједница је са Оцем и са Сином његовим Исусом Христом“ (1 Јн 1,3). Бог је светлост и у Њему нема таме и са Њим треба да имамо заједницу. Таму морамо да протерамо из себе да би се у нас уселила светлост; јер тама нема заједницу са светлошћу, како каже Павле (2 Кор 6,14). Али шта следи? „Ако речемо да имамо заједницу с њим и у тами ходимо, лажемо и не творимо истину“ (1 Јн 1,6). Човек може помислити: „Шта да чиним, како да постанем светлост? Ја живим у греху и неправди.“ Мрачан очај надвио се над њим. Нема спасења ван заједнице са Богом. Бог је светлост и у Њему нема таме. Грехови су тама: наши грехови нас савладавају да не бисмо могли имати заједницу са Богом. Има ли икакве наде?

Да ли ја то не испуњавам своје обећање да ћу вам у овим данима објавити радосну вест? Чујте: постоји реч утехе, охрабрења и наде која може да нас окрепи на путу. Ми смо путници који путују у своју отаџбину, па ако очајавамо док ка њој идемо, очај ће нас онесвестити. Али Онај чија је воља да стигнемо у своју отаџбину где ће нас сачувати, окрепљује нас на путу. Чујте: „Ако ли у свјетлости ходимо, као што је Он сам у свјетлости, имамо заједницу једни са другима“ (1 Јн 1,7). Шта је са нашим греховима? „И крв Исуса Христа, Сина његова, очишћава нас од свакога гријеха“ (1 Јн 1,7). Велико је поуздање које нам је Бог дао. Зато можемо прослављати пасхалну жртву у којој се Господња крв пролива да би нас очистила од свих грехова. Будимо сигурни: ђаво нас је држао у ропским оковима, али их је Христова крв уништила.

Помислимо на тренутак на нашу браћу коју називамо „одојчадима“: сада су, у име Христа кога су исповедили, сви њихови грехови опрани Његовом крвљу. Они стари дођоше у крстионицу а изиђоше нови – уђоше као остарели а изиђоше као одојчад. Њихов стари живот беше као поспана старост: њихов нови живот је обновљено детињство. Сетите се и да прошли грехови не беху опроштени само њима него и нама. После опроштења и спирања свих наших грехова, ипак, наш живот услед овосветских искушења не може проћи без било какве мрље. Зато нека човек чини оно што може: нека исповеди оно што има да би могао бити исцељен од Онога који се никада не мења. Јер сам Он увек је био и увек јесте: ми нисмо били а сада јесмо.

„Ако речемо да гријеха немамо, себе варамо, и истине нема у нама“ (1 Јн 1,8). Ако се, дакле, исповедиш као грешник, истина је у теби, јер је сама истина светлост. Твој живот још увек није савршено блистав јер у њему има греха; ипак, твоје просветљење је започело када си исповедио грех. Читај даље: „Ако исповиједамо гријехе своје, вјеран је и праведан да нам опрости гријехе, и очисти нас од сваке неправде“ (1 Јн 1,9). Не говори се само о греховима из прошлости већ и о свим осталим које у животу починимо; јер док год човек има тело, он не може бити без барем мањих сагрешења. Али ни ова сагрешења која називамо мањим не смемо олако схватати; ако олако схватиш њихову озбиљност, задрхтаћеш од њиховог мноштва. Многа мања сагрешења чине велико сагрешење: многе капи чине реку, многа зрна чине гомилу. Где је онда наша нада? На првом месту, она је у исповести; тако да се нико не сматра праведним, да човек не уздиже главу своју пред очима Господа који види шта је он. Прво је, дакле, исповест, а следећа је љубав; јер за љубав се каже да покрива мноштво грехова (1 Пет 4,8). Зар нам није љубав предата због сагрешења која нас притишћу; јер само љубав може угасити грехове. Гордост гаси љубав; смирење је ојачава; љубав гаси сагрешења. Смирење је део наше исповести да смо грешници. Али смирење није у изговореној речи којом можда само избегавамо оптужбу за гордост ако бисмо се назвали праведнима. Човек ће због покварености и глупости рећи: „Ја знам да сам праведан, али то не могу рећи отворено јер ми људи неће поверовати; зато нека моја праведност буде позната Богу, а ја ћу се називати грешником – не зато што то јесам већ да не бих изгледао као горд и нападан.“ Не, него реци шта јеси и људима и Богу. Ако Богу

не кажеш шта јеси, Он ће осудити оно што у теби пронађе. Ако не желиш да те осуди, онда отворено говори. Ако желиш опроштење од Њега, онда признај да ти је оно потребно; реци Богу: „Одврати лице своје од гријеха мојих“ (Пс 51,9), и реци са Псалмопојцем: „Јер ја знам пријеступе своје“ (Пс 51,3).

„Ако исповиједамо гријехе своје, вијеран је и праведан да нам опрости гријехе, и очисти нас од сваке неправде. Ако речемо да нисмо сагријешили, правимо га лажом и ријеч његова није у нама“ (1 Јн 1,9-10). Ако кажеш да ниси сагрешио, онда Њега правиш лажљивцем јер настојиш да одржиш сопствену истину; а како Бог може бити лажљивац а човек истинит кад се у Писму каже: „Нека је Бог истинит, а човек је сваки лажа“ (Рим 3,4). Бог је по себи истинит, ти си по себи лажљивац: само у Богу можеш бити истинит.

Ове речи „вијеран је и праведан да нам опрости гријехе“ (1 Јн 1,9) чини се као да говоре о некажњивости греха. Људи могу помислити: „Можемо грешити, можемо слободно чинити оно што желимо јер нам Христос прашта, Он је веран и праведан, он ће нам опростити све грехове.“ Ово зло самопоуздање мораш одбацивати и заменити га здравим страхом: буди пажљив а не самопоуздан. Он је веран и праведан да нам опрости грехове, али само ако никада ниси задовољан самим собом и ако се увек усавршаваш кроз промену. „Дјечице моја, ово вам пишем да не сагријешите“ (1 Јн 2,1). Шта ће бити ако нас, с обзиром да смо људи, неки грех обузме? Да ли тада треба да очајавамо? „И ако неко сагријеш, имамо Заступника код Оца, Исуса Христа Праведника. А он је жртва помирења за гријехе наше“ (1 Јн 2,1-2). Христос је Заступник. Трудите се да не грешите; али ако вас због људске слабости грех обузме, одмах га уочите, одмах нека вас увреди и одмах га осудите; осудивши га, сигурно можете стати пред Судију. Јер ту је ваш Заступник: не плашите се да ћете бити осуђени за оно што исповедите. Ако се у овоме животу човек повери вештом говорнику и тако избегне осуду, зар ћете бити осуђени ако се поверите самој Речи? Гласно узвикните: „Имамо Заступника пред Оцем!“

Видите како и сам Јован задржава смирење. Праведан и велики човек, који се на Господњим прсима напајао дубоким тајнама и узимао гутљаје Божанства, због чега и изрече: „У почетку бјеше Ријеч, и Ријеч бјеше у Бога“ (Јн 1,1) – овај Јован није рекао „*ви* имате Заступника код Оца“ већ је рекао: „И ако неко сагријеш, *ми* имамо Заступника код Оца“. Не рече ни „*ви* имате“ ни „имате мене“; рече да имамо Христа, а не њега, и рече „*ми*“ а не „*ви*“. Радије се сврстао међу грешнике да би имао Христа за Заступника него што је себе прогласио заступником уместо Христа, због чега би се нашао међу гордима које чека осуда. Браћо моја, Исус Христос Праведник је Онај кога имамо за Заступника код Оца: Он је жртва помирења за наше грехове. Човек који у то верује не узрокује ни јереси ни расколе. Расколи настају када људи кажу „*ми* смо праведни“ и када кажу „*ми* освећујемо нечисто, *ми* оправдавамо грешнике, *ми* тражимо, *ми* добијамо“. Али шта је рекао Јован? „И ако неко сагријеш, имамо Заступника код Оца, Исуса Христа Праведника“ (1 Јн 2,1). Рећи ћете: „Зар не могу свети људи да се моле за нас? Зар не могу епископи и владари да се моле у име народа?“ Погледајте Писмо и видећете да се владари уздају у молитву народа. Апостол

говори свом народу: „Молећи се уједно и за нас“ (Кол 4,3). Апостол се моли за народ и народ се моли за Апостола. Ми се молимо за вас, браћо моја, но и ви се молите за нас. Нека се сви удови моле једни за друге да би се Глава заложила за све. Зато није ни чудо што написано ућуткује оне који деле Цркву Божију. Јован рече да имамо Исуса Христа Праведника који је сам жртва помирења за наше грехове; но Он је знао да ће бити неких који ће се одвајати говорећи: „Овдје је Христос или ондје“ (Мт 24,23), покушавајући да покажу да је Онај који искупи све и који све поседује само у делу. Стога одмах додаје: „А он је жртва помирења за гријехе наше, и не само за наше него и свега свијета“ (1 Јн 2,2). Промислите, браћо, шта то значи. Сигурно нам се указује на Цркву у свим народима, Цркву у читавом свету. Нека вас не заведу они који се претварају да оправдавају а заправо унакажавају. Пребивајте на гори великој која испуни сву земљу (Дан 2,35); јер Христос је „жртва помирења за гријехе наше, и не само за наше него и свега свијета“, који задоби крвљу својом.

„И по томе знамо да смо га познали, ако заповијести његове држимо“ (1 Јн 2,3). Које заповести? „Ако речемо да нисмо сагријешили, правимо га лажом и ријеч његова није у нама“ (1 Јн 1,10). И опет питате: које заповести? „А који држи ријеч његову, заиста је у њему љубав Божија достигла савршенство“ (1 Јн 2,5). Можда се и сама заповест назива љубављу. Питали смо које заповести, а речено нам је да „који држи ријеч његову, заиста је у њему љубав Божија достигла савршенство“. Вратите се на Јеванђеље и видите, зар ово није заповест: „Заповијест нову дајем вам: да љубите једни друге“ (Јн 13,34); „по томе знамо да у њему јесмо“ (1 Јн 2,5). Говори се о савршенству љубави, али шта је то? Да љубимо своје непријатеље и да их љубимо да краја, да би они могли бити наша браћа. Љубите своје непријатеље и желите да вам буду браћа; љубите своје непријатеље и позивајте их у своју заједницу. Тако је љубио и Онај који је, висећи на Крсту, рекао: „Оче, опрости им, јер не знају шта чине“ (Лк 23,34)! „По томе знамо да у њему јесмо“ (1 Јн 2,5). О савршенству љубави према непријатељима Господ је рекао: „Будите ви, дакле, савршени, као што је савршен Отац ваш небески“ (Мт 5,48). „Онај“, дакле, „који говори да у њему пребива, дужан је да као што Он поживје и сам тако живи“ (1 Јн 2,6). Шта то значи, браћо? Шта значи „ходити као што је Христос ходио“? Да ли то значи ходити по мору? Не, већ то значи ходити путем праведности, а о том путу већ сам говорио. Иако беше прикован за Крст, Он је ходио путем љубави. „Оче, опрости им, јер не знају шта чине!“ Онда када се научите молити за своје непријатеље ходићете путем Господњим.

„Браћо, не пишем вам заповијест нову, него заповијест стару коју имате од почетка. Заповијест стара јесте ријеч коју чувате од почетка“ (1 Јн 2,7). Стара је зато што сте је чули раније. Али он показује и да је нова кад говори: „Опет вам пишем заповијест нову“ (1 Јн 2,8). То није друга заповест већ је она коју је назвао старом такође и нова. Због чега? „Оно што је истинито у њему и у вама“ (1 Јн 2,8). Чули сте зашто је стара: јер сте је већ знали; али зашто је нова? „Да тама пролази и свјетлост истинита већ сија“ (1 Јн 2,8). То је оно што је чини новом; јер тама припада старом човеку а светлост новом. „Јер свукосте старога човјека“, вели Павле,

„и обукосте се у новога“ (Кол 3,9-10); и опет: „Јер некада бијасте тама, а сада сте свјетлост у Господу“ (Еф 5,8).

„Онај који говори да је у свјетлости“ – сада ће значење постати јасно – „а мрзи брата својега, у тами је све до сада“ (1 Јн 2,9). Браћо, треба ли да вам опет кажем да љубите непријатеље своје? Да ли сте сигурни да и даље не мрзите своју браћу – а то је горе него да не љубите непријатеље? Ако љубите само браћу, још увек нисте савршени, а ако мрзите браћу – шта сте и где сте? Нека свако погледа у своје срце: не држите мржњу на брата због неке тешке речи; у свађи због земље не окрећите се земљи. Ко год мрзи брата не може рећи да је у светлости, а још мање да је у Христу: „Онај који говори да је у свјетлости, а мрзи брата својега, у тами је све до сада.“ Рецимо да је неки човек, који је био паганин, постао хришћанин. Размислите шта се догодило: као паганин је био у тами, а сада је постао хришћанин. Сви се радују због њега и узносе хвалу Богу. Понављамо Апостолов поздрав: „Некада бијасте тама, а сада сте свјетлост у Господу“ (Еф 5,8). Он се клањаше идолима, а сада се клања Богу; клањао се делима руку својих, а сада се клања Богу који га је створио. Он се променио: нека је хвала Богу, сви се хришћани радују због њега. Зашто? Зато што се он сада клања Оцу, Сину и Светоме Духу, а мрзи демоне и идоле. Али Јован је још увек забринут за њега: у општој радости још увек има неповерења. Браћо моја, примимо у срца ту мајчинску забринутост. Није без разлога мајка забринута за нас док се други радују – а ја мислим на мајку Љубав која је почивала у срцу Јовановом када је овако говорио. Јер у нама постоји оно због чега се он плашио чак и док су се остали радовали због нас; а шта је његов страх? „Онај који говори да је у свјетлости“, тј. каже да је сада хришћанин, „а мрзи брата својега, у тами је све до сада.“ Овде ништа не треба објашњавати већ само треба рећи да то доноси тугу ако се деси, а радост ако се избегне.

„Онај који љуби брата својега, у свјетлости пребива, и саблазни у њему нема“ (1 Јн 2,10). Они који узрокују саблазан или бивају саблажњени су саблажњени Христом и Његовом Црквом. Ако имаш љубави нећеш се саблазнити ни Христом ни Црквом, нити ћеш напустити Христа или Цркву. Онај који напусти Цркву не може бити у Христу, будући да није међу Христовим удовима: не може бити у Христу онај ко није део Христовог Тела. Управо су ти који напуштају Христа или Цркву они које се саблажњавају. Али ми видимо да у ономе који љуби свога брата нема саблазни, јер онај који љуби брата све трпи ради заједнице. У заједници љубави састоји се братска љубав. Саблажњава вас неки човек, био он истински зао или зао само у вашим очима, и тако напуштате многа добра. Какву братску љубав видимо међу нашим донатистима? Зато што су их Африканци саблазнили, они су напустили овај свет. Зар не беше много светитеља у овом свету? Зар је било правично да их осудите док их нисте саслушали? Не, јер да сте љубили своју браћу у вама не би било саблазни. Шта се каже у Псалму? „Велик мир имају они који љубе закон свој, и у њих нема спотицања“ (Пс 119,165). Дакле, они који се саблажњавају губе свој мир, док они који нити узрокују саблазан нити се саблажњавају љубе закон Божији и они пребивају у љубави. Ако неко каже да се у Псалму говори о онима који љубе закон Божији а не о браћи, нека чује речи

Господње: „Заповијест нову дајем вам: да љубите једни друге“ (Јн 13,34). Закон и заповест једно су. Не саблажњавати се не значи ништа друго до да подносимо једни друге, сходно Павловим речима: „Подносећи један другога у љубави, старајући се да чувате јединство Духа свезом мира“ (Еф 4,2-3). Да је ово закон Христов показује нам исти Апостол: „Носите бремена један другога, и тако испуните закон Христов“ (Гал 6,2).

„А онај који мрзи брата својега, у тами је, и у тами ходи, и не зна куда иде, јер му тама заслијепи очи“ (1 Јн 2,11). Нико није слеп као они који мрзе своју браћу. Доказ томе је што се такви спотичу о гору (Дан, 2,34 и даље). Знамо да камен који се одвали од горе без руку јесте Христос који би рођен у царству јеврејском без људског оца; то је Камен који уништава сва земаљска царства и сваку идолску и ђаволску тиранију; то је Камен који нарасте и постаде гора велика која испуни сву земљу. Не морамо прстом показивати ту гору, као што некад кратковидима показујемо млад месец. Ово је гора која испуњава сву земљу, а о граду њеном је писано: „Не може се град сакрити кад на гори стоји“ (Мт 5,14). Наши донатисти се спотичу о ту гору, а када им ми кажемо „пењите се“, они одвраћају „нема овде никакве горе“, и пре ће лицем ударити у њу но што ће на њој наћи пребивалиште. Јуче смо читали шта је писао Исаија: „Биће у потоња времена гора дома Господњега утврђена уврх гора и узвишена изнад хумова, и стјецаће с к њој сви народи“ (Ис 2,2). Ко може залутати на тој гори? Ко може разбити главу спотакнувши се о њу? Ко не може препознати град који на гори стоји? Није ни чудо што га не могу препознати они који мрзе своју браћу; јер они у тами ходе и не знају куда иду; јер им тама заслепи очи. Ово је доказ да су слепи: они мрзе своју браћу. Саблажњавајући се у Африци, они се одсецају од целог света; одбијају да зарад мира у Христу подносе браћу коју клевећу, док друге, које осуђују, подносе зарад Донатове странке.

Изворник: Augustine (2006). „Ten Homilies on the First Epistle General od St. John: First Homily: 1 John 1:1-2:11“, in: *Augustine: Later Works*, edited and translated by John Burnaby. Louisville, Kentucky: Westminster Kohn Knox Press, pp. 260-269. Са енглеског језика пре-вео Ведран Голијанин.